

U**R**
32

regelspoor

samenstellingen: overzicht

Schrijf de delen van de samenstelling achter elkaar.

Let op: in sommige samenstellingen schrijf je tussen die delen het tussenstukje **en** of een **tussen-s**.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het regelspoor?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Van welke woorden is een samenstelling gemaakt? Let daarop bij het schrijven: *vuur*rood, hoofdpijn.Eindigt het linkerdeel op **e** of **en**? Schrijf de woorden dan gewoon achter elkaar: ruimtevaart, regenjas.Komt er een tussenklank /u(n)/ bij? Dan schrijf je **en**: kip + ei = kippenei, kat + bak = kattenbak.Soms komt er een **tussen-s** bij. Die hoor je niet altijd. Twijfel je? Gebruik het linkerdeel in een andere samenstelling.

verkeerssituatie of verkeerssituatie? verkeersbord, dus ook verkeerssituatie

woorden van de week

ronddraaien
de schadevergoeding
openvouwen
het hondenhok
het dorpsplein
de dorpsstraat

extra woorden

doorrijden
de hoofddoek
sportterrein
de garageur
de samenwerking
de pannenkoek
de klassenfoto
de veiligheidspleid
de stationschef**U****R**
33

regelspoor

aardrijkskundige namen

De namen van plaatsen, provincies en landen schrijf je met een hoofdletter.

Woorden als *Noord-Brabant*, *Noord-Brabander* en *Noord-Brabants(e)* schrijf je met twee hoofdletters en een streepje.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het regelspoor?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Namen van plaatsen, provincies en landen (en de woorden die daarvan zijn afgeleid) schrijf je met een hoofdletter.

Utrecht, *Utrechter*, *Utrechtse*Veel namen bestaan uit twee woorden. Het streepje in *Noord-Brabant* en *Zuid-Holland* blijft staan in woorden als: *Noord-Brabander* en *Zuid-Hollandse*.Hemellichamen, zoals planeten, krijgen een hoofdletter: *Mercurius*, *Grote Beer*.Maar je schrijft *de aarde*, *de maan* en *de zon*.

woorden van de week

Arnhem
Noord-Brabant
Noord-Brabantse
Amsterdam-West
Oost-Europa
de Noordzee

extra woorden

België
Zeeuws-Vlaanderen
Zuid-Italië
Oost-Europa
Oost-Europese
Noord-Afrika
Noord-Afrikaanse
de aarde
de planeet Jupiter**U****W**
17

weetspoor

woorden die hetzelfde klinken

Sommige woorden die hetzelfde klinken, schrijf je verschillend.

1. Let op de **betekenis** van het woord.
2. Bedenk: is het een **persoonsvorm**?
3. Bedenk: wat is het voor een woord?

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

1. Let op de betekenis.
hard (van *harder*) / *hart* (van *harten*)

2. Bedenk: is het een persoonsvorm?
ik wed / *hij wedt* (pv)
in naam der wet (geen pv)
Let op bij de werkwoorden met **be~**, **ge~**, **her~**, **ont~** en **ver~**:
Hij betaalt de rekening. (pv)
Hij heeft betaald. (geen pv)
Kijk ook op kaart WW18.

3. Bedenk: wat is het voor een woord?
dure kleren (bijvoeglijk naamwoord)
Het zal lang duren. (woordenboekvorm)
Onthoud: *jouw pet* - Die pet is van jou.
uw jas - Die jas is van u.
mijn pen - Die pen is van mij.

woorden van de week
Auittrekken (van *kleren*)
uittrekken (langer maken)
reizen (op reis gaan)
rijzen (omhooggaan)
bereiden (van eten)
berijden (van een paard)
een bal van jou - jouw bal
een pen van u - uw penwoorden van de week
Bveilen (op een veiling)
vijlen (van nagels)
het peil (het niveau)
de pijl (van de boog)
de weide (van koeien)
wijde (ruime)
ik/ de krab (van krabben)
krap (van kleren)

U**W****25**

weetspoor

Franse leenwoorden 2

In sommige Franse leenwoorden staat een **e** met een accent:

é: klinkt als de /ee/ van zee;

è: klinkt als de /e/ van bel;

ê: klinkt als de /e/ van bel.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

In de eerste zes woorden eindigt de tweede klankgroep op de klank /ee/. Het stukje **-ier** spreek je uit als /jee/.

In *café*, *privé* en *logé* staat op de **e** een streepje naar voren. De letter **é** spreek je uit als de /ee/ van zee.

In *crèche* en *crème* staat op de **e** een streepje naar achteren. De letter **è** spreek je uit als de /e/ van bel.

In *enquête* staat op de **e** een dakje. Ook de **ê** klinkt als de /e/ van bel.

Ook de laatste **e** van *dessert* en *colbert* klinkt als de /e/ van bel. De letter **t** aan het eind spreek je niet uit.

 woorden van de Week
A

het café
privé
de logé
het diner
het atelier
de premier
de enquête
het crépepapier

 woorden van de Week
B

de crèche
de crème
de scène
de première
de carrière
de kleur beige
het dessert
het colbert

U**W****31**

weetspoor

woorden met niet uitgesproken letters

In sommige woorden worden letters *niet* (of *niet duidelijk*) uitgesproken.

Bedenk:

- Hoe is het woord *opgebouwd*?
- Is het woord een *leenwoord* uit een andere taal?

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Soms worden letters niet uitgesproken. Vaak gebeurt dat als je een woord vlot uitspreekt. Bedenk hoe die woorden zijn opgebouwd: *licht + je*, *kast + je*, *ont + dekking*.

Onthoud de **w** van *erwt* en de **b** van *ambtenaar*.

Veel van deze woorden zijn leenwoorden uit andere talen. In veel Franse leenwoorden wordt de laatste **t** of **d** niet uitgesproken: *filet*, *plafond*, *record*, *maillot*.

In woorden met **th** wordt de **h** niet uitgesproken. Dat geldt ook voor woorden als *yoghurt* en *spaghetti*.

 woorden van de Week
A

tweedehands
het nachtkastje
het gedichtje
de ontdekking
de erwt
de ambtenaar
bowlen
knock-out

 woorden van de Week
B

de filet
de scène
het scenario
het plafond
het record
de maillot
de yoghurt
de spaghetti